

İLAHİYAT HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇA DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ (YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)

Examining the Attitudes of Theology Preparatory Class Students Towards Arabic Course (The Example of Yozgat Bozok University, Faculty of Theology)

Nevriye Sümeyra ÇALIK

Öğr. Gör. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Arap Dili ve Belâgatı Anabilim Dalı, Yozgat, Türkiye.

Ph.D. Lecturer, Yozgat Bozok University Faculty of Theology, Department of Basic Islamic Sciences, Division of Arabic Language and Rhetoric, Yozgat, Türkiye. nsumeyrabudak@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4696-1379>, ROR ID: <https://ror.org/04qvdf239>

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 15 Ağustos / August 2025

Kabul Tarihi / Accepted: 21 Kasım / November 2025

Yayın Tarihi / Published: 31 Aralık / December 2025

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık / December 2025

Sayı / Number: 28 **Sayfa / Pages:** 363 / 396

Atrf / Citation: Çalık, Nevriye Sümeyra. "İlahiyat Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği) [Examining the Attitudes of Theology Preparatory Class Students Towards Arabic Course (The Example of Yozgat Bozok University, Faculty of Theology)]". Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [BOZİFDER]-Bozok University Journal of Faculty of Theology [BOZİFDER] 28 (Aralık / December 2025): 363 / 396 <https://doi.org/10.51553/bozifder.1765865>

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Etik Kurul İzni Durumu / Ethics Committee Approval Status: Bu araştırmada yayın etiğine uygun olarak Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu tarafından 19.03.2025 tarihli 23/33 karar numarasıyla Etik Kurul onayı alınmıştır. Çalışma etik kurallara dikkat edilerek hazırlanmıştır. / This research was approved by the Yozgat Bozok University Social and Human Sciences Ethics Committee with decision number 23/33 dated 19.03.2025, in accordance with publication ethics. The study was prepared with attention to ethical rules.

Etik Bildirim / Complaints: bozokilahiyyatdergisi@gmail.com / <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bozifder/policy>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Telif Hakkı / Copyright: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Öz

Bu çalışmayla Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Arapça hazırlık eğitimi alan 75 öğrenciden oluşmaktadır. Aynı dönemde ders tekrarı vb. sebeplerle eğitim alan öğrenciler bu çalışmanın içerisinde yer almamaktadır. 2024 yılında YÖK'ün aldığı kararla II. Öğretime öğrenci alımının durdurulması sebebiyle Türkiye genelinde İlahiyat Fakültelerinin kontenjanları azalmış bu durum belirtilen fakültelerin puanlarının yükselmesine ve bu fakülteleri tercih eden öğrencilerin başarı sıralamasının yükselmesine neden olmuştur. Örneklemini oluşturan 2024-2025 eğitim-öğretim yılı Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin bir önceki eğitim-öğretim yılında fakülteyi kazanan öğrencilere göre başarı sıralaması yaklaşık elli bin yükselmiştir. Bu durum bize İlahiyat fakültelerinin öğrencilerinin akademik profillerinin değiştiğini göstermektedir. Değişen öğrenci profilini göz önüne alındığında yapılan çalışma, daha önceki benzer araştırmalardan farklılık göstermektedir. Çalışmada, Ulviye Aydoslu tarafından oluşturulan "İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" Arapça dersine göre uyarlanarak veriler toplanmıştır. Veriler, birinci bölümde kişisel bilgiler (cinsiyet, mezun olunan lise türü, Arapça öğrenme amacı, ders çalışma süresi), ikinci bölümde Arapça dersine yönelik tutum maddelerinden oluşan Likert tipi 5'li ölçekle alınmıştır. Ölçeğin üç maddesi Arapça dersine uyumluluk gözetenilerek kaldırılmıştır. Yirmi yedi maddelik ölçeğin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler tek yönlü Anova ve bağımsız gruplar t testiyle analiz edilmiştir. Çalışmada, İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencilerinin cinsiyet durumu ile Arapça dersine yönelik tutumları ve ders çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının yanı sıra öğrencilerinin mezun oldukları lise ile Arapça dersine yönelik tutumları ve ders çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı sorularına cevap aranmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucu öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutum ortalamaları genel olarak olumludur. Cinsiyet ve mezun olunan lise türüne Arapça dersine yönelik tutumlar bu bağımsız değişkenlere göre yapılan analizlerde Arapça dersine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Erkek ve kız öğrencilerin birbirine yakın tutum puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu da öğrencinin cinsiyetinin tutuma etkisi olmadığını göstermektedir. Mezun olunan lise türü dikkate alındığında imam-hatip lisesi ve diğer liselerden öğrencilerin birbirine yakın oranda tutum puanı gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyet ve mezun olunan lise türüne göre Arapça dersine çalışma süreleri bakımından yapılan analizlerde de anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Kız ve erkek öğrencilerin ders çalışma süreleri arasında yakınlık bulunmuş öğrencilerin büyük çoğunlukla haftalık 1-2 saat Arapça dersine çalıştığı görülmüştür. Yapılan analizlerle literatürdeki çalışmalar karşılaştırılmıştır. Aynı ölçek kullanılarak farklı örneklemeler üzerinde yapılan çalışmalarda, cinsiyete göre Arapça dersine ayrılan süre açısından anlamlı bir fark bulunmadığı; buna karşılık derse yönelik tutumlarda kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı, üstelik kız öğrencilerin tutum puanlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada cinsiyete göre Arapça dersine yönelik tutumda ve ders çalışma süresinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belâgatı, Dil Öğrenimi, Hazırlık Sınıfı, Tutum, Analiz.

Abstract

This study aims to examine the attitudes of students in the Arabic preparatory class at Yozgat Bozok University's Faculty of Theology towards Arabic language courses. The study sample consists of 75 students who received Arabic preparatory education at Yozgat Bozok University's Faculty of Theology during the 2024-2025 academic year. Students who received education during the same period due to course repetition, etc., are not included in this study. Due to the decision of the Council of Higher Education (YÖK) to suspend student admission to evening education in 2024, the quotas at Faculties of Theology across Turkey have decreased. This has led to higher scores in these faculties and a higher ranking of students who have chosen these faculties. The success ranking of students at Yozgat Bozok University's Faculty of Theology in the 2024-2025 academic year, which constitutes the sample, has increased by approximately fifty thousand compared to students who were accepted to the faculty in the previous academic year. This demonstrates that the academic profiles of students at Faculties of Theology have changed. Considering this changing student profile, this study differs from previous similar studies. In the study, data were collected by adapting the "Attitude Scale Towards the English Course", developed by Ulviye Aydoslu, for the Arabic course. The first section included personal information (gender, type of high school graduated from, purpose of learning Arabic, and study time), while the second section included items on attitudes towards the Arabic course using a 5-point Likert-type scale. Three items were removed for compatibility with the Arabic course. A reliability analysis was conducted on the twenty-seven-item scale. The obtained data were analysed using one-way ANOVA and independent samples t-tests. The study sought to determine whether there was a significant relationship between the gender of the Faculty of Theology preparatory class students and their attitudes towards the Arabic course and the duration of their study. Furthermore, it sought to determine whether there was a significant relationship between the students' high school graduation and their attitudes towards the Arabic course and the duration of their study. As a result of the analysis of the obtained data, the students' average attitudes towards the Arabic course were generally positive. Analyses conducted according to these independent variables, including gender and type of high school graduated from, and attitudes towards the Arabic course, revealed no significant differences in attitudes towards the Arabic course. It was found that male and female students had similar attitude scores. This suggests that student gender does not influence attitude. Considering the type of high school they graduated from, students from imam-hatip high schools and other high schools were found to have similar attitude scores. No significant difference was found in the analyses conducted regarding Arabic study time based on gender and the type of high school they graduated from. Similarities were found between the study time of male and female students, with most students studying 1-2 hours per week. The analyses were compared with studies in the literature. While studies conducted with different samples using the same scale revealed no significant difference in Arabic study time based on gender, there was a significant difference between male and female students in their attitudes toward Arabic, with female students having higher attitude scores than male students. In our study, no significant difference was found in attitudes toward Arabic and study time based on gender.

Keywords: Arabic Language and Rhetoric, Language Learning, Preparatory Class, Attitude, Analysis.

Giriş

İlahiyat fakültelerinde verilen Arapça eğitiminin öğrencilerin lisans hayatlarında önemli bir yeri vardır. Lisansta alacakları Kur'an, Hadis, Tefsir, Kelâm, Tasavvuf gibi Temel İslam Bilimleri Bölümündeki derslerin temel kaynaklarının dili Arapçadır. Bunun yanı sıra İslam Tarihi ve Sanatları bölümünde Arapça kaynak eserler yoğunken, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümünde bu dildeki kaynaklar daha azdır. Öğrencilerin çalışmalarında kullanacakları başvuru kaynaklarının dilinin Arapça olması, derslerde kullanılan ıstılahların yine aynı dilden gelmesi Arapçanın öncelikli olarak öğrenilmesi gereken bir dil olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.¹ Bu sebeple 2009-2010 akademik yılından itibaren belirli İlahiyat fakültelerinde Arapça hazırlık sınıfı uygulanmaya başlanırken, 2013-2014 eğitim-öğretim yılıyla birlikte gerekli şartları taşıyan İlahiyat Fakültelerinde Arapça hazırlık programı açılması zorunlu hale getirilmiştir.² Arapça hazırlık sınıflarında öğrenciler yirmi dörtten otuz saate kadar ders almakta; dersler sarf, nahiv, sözlü anlatım, okuma anlama, yazılı anlatım, istima' şeklinde çok yönlü bir dil öğretimi amacıyla verilmektedir.³

Son yıllarda Türkiye'de İlahiyat Fakültelerinin sayılarının artması, birinci ve ikinci öğretim programlarının varlığı ve kontenjanların yüksek sayıda olması nedeniyle bu fakültelelere giriş puanı ve başarı sıralamalarının büyük oranda bir düşüş gösterdiği tespit edilmiştir.⁴ Bunun yanı sıra Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmenliği atamalarının diğer alanlara göre daha çok sayıda yapılması⁵ öğrencilerin mezun olunca kolay atanabileceği düşüncesiyle İlahiyat Fakültelerine yönelmelerine sebep olmuştur. Türkiye genelinde İlahiyat

¹ Mehmet Soysaldı, "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları", *EKEV Akademi Dergisi* 14/45 (Güz 2010), 249.

² Yusuf Özcan - Asım Yapıcı, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016), 117.

³ Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Zorunlu Arapça Hazırlık Sınıfı Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesi (YBÜİFZAHSEÖSY), Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (2023), md. 9.

⁴ Yükseköğretim Kurulu (YÖK), "Yök Lisans Atlası" (Erişim 10 Şubat 2025).

⁵ Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), "Millî Eğitim Bakanlığı Sayısal Veriler" (Erişim 25 Şubat 2025).

Fakültelerinin kontenjanları %100 doluluk oranına ulaşmıştır. İlahiyat Fakültesini tercih eden öğrencilerin büyük bir kısmını imam-hatip mezunları oluştururken geri kalan kısmı diğer lise mezunlarıdır.⁶ Bu öğrenciler lisans eğitimine başlamadan önce hazırlık sınıfında Arapça dil eğitimi görmektedirler. Hazırlık sınıfında eğitim-öğretime başlayan öğrencilerin bir bölümü imam-hatip lisesi mezunu olduğu için Arapça hakkında istenilen seviyede olmasa da bir miktar bilgi sahibiyken, diğer lise mezunları Arapça bilmemekte hatta bu öğrenciler arasında Arap dili harflerini okuyamayanlar bulunmaktadır. Bu da hazırlık sınıflarında her seviyeden eğitimler verilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Öğrenciler bahar ve güz dönemlerinde 32 haftalık yoğun bir Arapça dil eğitimi almakta yapılan sınavlarda başarılı olanlar lisans eğitimine devam etmektedir. Ancak başarılı olamayanlar ders tekrarı yapmakta hazırlık sınıfında iki yıl başarısız olan öğrenciler lisans eğitimine devam edememektedirler.⁷ Yukarıda belirttiğimiz hususlarla birlikte öğrenciler eğitim süreci içerisinde Arapça dersine yönelik olumlu veya olumsuz bir tutum göstermektedirler. Bu tutum onların Arapça dersine yaklaşımını etkilemektedir.

Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde her güz döneminin başında muafiyet sınavı yapılmakta 60 puanını geçen öğrenciler hazırlık sınıfını geçerek lisans birinci sınıfa devam etmektedirler. Öğrenciler, günlük altı, haftalık ise 30 saat Arapça dersi görmektedirler. Dersler nahiv (6), sarf (4), okuma-anlama (8), yazılı anlatım (4), sözlü anlatım (4) ve Kur'an (4) şeklinde dağılım göstermektedir. Derslerde hocalar tarafından Arap dili öğretime yönelik setler kullanılmaktadır. Güz dönemi iki vize, bahar dönemi iki vize bir final sınavı yapılmakta sınavların ortalaması

⁶ Arife Ünal Süngü, "Öğrencilerin İlahiyat Fakültesini Tercih Nedenleri", *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/1 (2022), 40; Halime Çoban, "İlahiyat Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarının Akademik Başarıya Etkisi", *Marife* 22/1 (2022), 348; Osman Arpaçukuru - Hasan Sabri Çeliktas, "İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretim Yılı Başında Arapçaya ve Arapça Dersine Dair Düşünce, Beklenti ve Hedefleri (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Trabzon İlahiyat Dergisi* 10/2 (2023), 204.

⁷ YBÜİFZAHSEÖSY, md. 10.

alınarak başarı puanı 60 ve üzeri olanlar hazırlık sınıfını geçerek lisans eğitimine devam etmektedirler.

İlahiyat fakültesi öğrencilerinin Arapça dersine yönelik tutumlarını ölçmek ve analiz etmek için çalışmalar yapılmıştır. Amal A. Al-Makhzoumi'nin "*İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Motivasyon ve Başarıları*"⁸ isimli makalesinde öğrencilerin derse yönelik tutumlarıyla onların motivasyon ve başarılarının etkisini ele almıştır. Çalışmada kullanılan ölçek ve örneklem farklı olduğu için çalışmamız farklılık gösterecektir. Recep Uçar, "*İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması*"⁹ adlı çalışmasında İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde eğitim gören öğrencilere yönelik Arapça tutumlarını ölçmek amacıyla bir ölçek oluşturma çalışması yapmış, yapılan analizlerle ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Uçar, "*İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)*"¹⁰ başlıklı çalışmasında öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumlarını tespit ederek genel ortalamalarının orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Yusuf Özcan- Asım Yapıcı, "*İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)*"¹¹ adlı makalelerinde İlahiyat ve hazırlık sınıfı öğrencilerinin derse yönelik tutumlarını ele almışlardır.

Bu çalışmaların yanında özellikle İlahiyat Fakültelerindeki Arapça hazırlık sınıflarının Arapçaya yönelik tutumlarını ölçen makaleler de bulunmaktadır. Ahmet Kömürcü, "*İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)*",¹² Osman Arpaçukuru-Muzaffer Üzümcü, "*İlahiyat Fakültesi*

⁸ Amal A. Al-makhzoumi, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları", *DE.Ü. ilahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (1994), 393-412.

⁹ Recep Uçar, "İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme", *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/2 (2013), 127-144.

¹⁰ Recep Uçar, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Marife* 15/2 (2015), 371-394.

¹¹ Özcan - Yapıcı, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)", 113-141.

¹² Ahmet Kömürcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 13/3 (2015), 119-140.

*Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)*¹³ isimli makalelerinde sadece hazırlık sınıflarına yönelik çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmalar öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışma örnekleminin farklılığı sebebiyle yapılan bu çalışmalardan farklılık göstermektedir. Ayrıca adı geçen çalışmaların yapıldığı dönemde İlahiyat fakültelerinde ikinci öğretim de bulunmakta, araştırmacılar tutumları ölçerken bağımsız değişken türüne ikinci öğretimi de eklemektedirler. 2024 yılında YÖK tarafından alınan karar doğrultusunda ikinci öğretim programlarına öğrenci alımı durdurulmuştur. Bu nedenle, bu çalışmada ikinci öğretim öğrencilerinin Arapça dersine yönelik tutumlarına yer verilmemiştir. Ayrıca ikinci öğretime öğrenci alınmaması, İlahiyat fakültelerinin kontenjanlarının önemli ölçüde azalmasına yol açmıştır. Bu durum doğal bir sonucu olarak İlahiyat Fakülteleri daha yüksek puana ve daha üst sıralamaya sahip öğrenciler tarafından tercih edilmiştir. Dolayısıyla, bu çalışmanın ele aldığı öğrenci profili akademik başarı açısından önceki araştırmalardan farklılık arz etmektedir. Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi örneği incelediğinde Yök Lisans Atlası'nda yayınlanan 2023 yılı verilere göre 0,12 katsayı ile fakülteye kaydolan son kişinin puanı 245,30863, 0,12 + 0,06 katsayı ile kaydolan son kişinin puanı 253,40387'dir. 0,12 katsayı ile fakülteyi kazanan son kişinin başarı sırası 865.434 iken 0,12 + 0,06 katsayı ile fakülteyi kazanan son kişinin başarı sırası 775.063'tir. 2024 yılında ise 0,12 katsayı ile yerleşen son kişinin puanı 262,51664 iken 0,12 + 0,06 katsayı ile fakülteyi kazanan son kişinin puanı 262,89316'dır. 0,12 katsayı ile fakülteyi kazanan son kişinin başarı sırası 728.001, 0,12 + 0,06 katsayı ile yerleşen son kişinin başarı sırası 724.158'e yükselmiştir.¹⁴ Bu veriler, akademik başarı açısından daha yüksek puanlara ve başarı sıralamalarına sahip öğrencilerin İlahiyat fakültesine yerleştiğini ortaya koymaktadır. Bu tabloya göre ilahiyat fakültesi öğrenci profilinin akademik açıdan farklılaştığını göstermektedir.

¹³ Osman Arpaçukuru - Muzaffer Üzümcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)", *Tasavvur* 6/2 (2020), 853-886.

¹⁴ Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), "Yök Lisans Atlası".

Bu çalışmayla değişen hazırlık sınıfı öğrenci profilinin Arapça dersine yönelik tutumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça dersine yönelik tutum ve görüşlerini incelemektir. Bu çalışmayla:

1. İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencilerinin cinsiyet durumu ile Arapça dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 2. İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencilerinin cinsiyet durumu ile ders çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 3. İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencilerinin mezun oldukları lise ile Arapça dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 4. İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencilerinin mezun oldukları lise ile ders çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Sorularına cevap aranmıştır.

1. Yöntem

Bu başlık altında araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumları betimlenmiş, ayrıca cinsiyet, mezun olunan lise türü ve günlük Arapçaya ayrılan süre değişkenleri göz önüne alınarak, söz konusu değişkenler ile öğrencilerin dersle yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığı incelenmiştir.

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2024-2025 akademik yılında Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfından kayıt yaptıran öğrenciler oluşturmaktadır. 2023-2024 yılında kaydolan dersten kalma veya devamsızlık sebebiyle ders tekrarı yapan öğrenciler bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Anket çalışması 2024-2025 akademik yılının

bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. İlahiyat Fakültesinin kontenjanı tamamen dolmuş olup, bazı öğrenciler kayıt yaptırmalarına rağmen güz döneminden itibaren derslere devam etmemişlerdir. Bu durumdakiler öğrenci kontenjanının yaklaşık %10-15'ini oluşturmaktadır. Ayrıca güz döneminde derse devam etmiş, bahar döneminde başka fakülteye yatay geçiş yapmış veya derse devam etmemiş öğrenciler de bulunmaktadır. Bu öğrenciler de mevcut öğrencilerin yaklaşık %10-15'ini oluşturmaktadır. Bu nedenle anket çalışmasına katılan öğrenci sayısı 75 olarak belirlenmiştir.

1.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Veri toplamak amacıyla kullanılan formun birinci bölümünde kişisel bilgileri tespit etmeye yönelik cinsiyet, mezun olunan lise türü, Arapça çalışmaya ayrılan süre ve hazırlık sınıfı öncesinde Arapça eğitimi aldıysa hangi yöntemlerle aldığı sorulmuştur. İkinci bölümde ise Ulviye Aydoslu tarafından geliştirilen “İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”¹⁵ Arapça dersine uyarlanarak kullanılmıştır. Ölçek, davranışsal, bilişsel ve duyuşsal olarak 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçek 30 maddeden meydana gelirken güvenirlik katsayısı $\alpha = 0,93$ bulunmuştur. Ölçek, Arapça dersine uyarlanırken bilişsel boyuttan “İngilizce çalışarak zamanımı boşa harcamam”, duyuşsal boyuttan “İlköğretimin birinci kademesinden itibaren okullarda İngilizce dersi verilmesine karşıyım” ve “İngilizce yazılabileceğim yabancı arkadaşlar edinmeye çalışırım”¹⁶ maddeleri çıkarıldığı için ölçekteki madde sayısı 27’ye düşmüştür. 27 maddelik haliyle geçerlilik analizi yapılan veri setinden çıkan sonuca göre KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) katsayısı 0,82 ($>0,60$) çıkmıştır. KMO değeri “0,90-1,00 mükemmel, 0,80-0,89 arasında iyi, 0,70-0,79 arası orta, 0,70’ten küçük ise kötü şeklinde kabul edilir.”¹⁷ Ayrıca Barlett küresellik testi ($X^2 = 886,784$; $sd=000$; $p < 0,001$)

¹⁵ Ulviye Aydoslu, *Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Olarak İngilizce Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (B.E.F. Örneği)* (Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2005).

¹⁶ Ulviye Aydoslu, *Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Olarak İngilizce Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (B.E.F. Örneği)*, 89.

¹⁷ Ezel Tavşancıl, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi* (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2010), 141-142; Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (Ankara: Pegem

sonucu anlamlı bulunmuştur. Bu değerler dikkate alındığında çalışmanın verileriyle faktör analizi yapılmasının uygun olduğu görülmektedir. Yapılan değişiklikler sonrasında ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha = 77,9$ bulunmuştur. $0.60 \leq \alpha < 0,90$ oldukça güvenilir¹⁸ olarak kabul edildiği için bu ölçeğinde oldukça güvenilir boyutta olduğu görülmektedir. Çalışmada tutumların ölçülmesi için Likert tipi 5'li anket ölçeği kullanılmıştır.

Anketten elde edilen veriler SPSS 27.0 programından yararlanılarak analiz edilmiştir. İstatistik yöntemlerinden aritmetik ortalama, frekans analiziyle birlikte bağımsız ve bağımlı değişkenlere göre anlamlı bir fark olup olmadığını ölçmek için tek yönlü Anova ve t testi kullanılmıştır.

1.4. Yayın Etiği

Bu araştırmada yayın etiğine uygun olarak Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 19.03.2025 tarihli 23/33 karar numarasıyla Etik Kurul onayı alınmıştır. Çalışma etik kurallara dikkat edilerek hazırlanmıştır.

2. Bulgular

2.1 Öğrencilerle İlgili Genel Bilgiler

Araştırmanın örneklemini oluşturan Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin demografik dağılımları aşağıdaki tablolarda ayrı ayrı ele alınmış, verilerin dağılımının belirlenmesi için frekans analizleri yapıp sonuçları verilmiştir.

Akademi, 2011), 124-125.

¹⁸ Kazım Özdamar, *Paket Programlar ve İstatiksel Veri Analizi* (Eskişehir: Kaan Kitabevi, 1999), 571.

Tablo 1: Kız-Erkek Öğrenci Sayıları ve Yüzdeleri

	Sayı	%
Kız	40	52,6
Erkek	35	46,1
Toplam	75	100

Öğrencilerin sayısına bakıldığında 40 bayan (%52,6) ve 35 erkekten (%46,1) oluşmaktadır. Bu da önceki yıllarda olduğu gibi İlahiyat Fakültelerinde bayan öğrencilerin sayısının erkeklerden fazla olduğunu göstermektedir.¹⁹

Tablo 2: Öğrencilerin Mezun Olduğu Liselerin Dağılımı

	Sayı	%
Anadolu İmam-Hatip Lisesi	44	57,9
Anadolu Lisesi	15	19,7
Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi	2	2,6
Açık öğretim Lisesi	13	17,1
Diğer	1	1,3
Toplam	75	100

Öğrencilerin mezun olduğu okullar incelendiğinde %57,9'u (n=44) Anadolu İmam-Hatip Lisesi, %19,7'si (n=15) Anadolu Lisesi, %2,6'sı (n=2) Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, %18,4'ü (n=13) Açık öğretim Lisesi, 1,3'ünün (n=1) diğer okul türlerinden mezun olduğu görülmektedir. İlahiyat Fakültesini tercih edenler arasında en yüksek oran İmam-Hatip Lisesi mezunlarıdır.

¹⁹ Ayşe Zişan Furat, "Yüksek Din Öğretimi ve İstihdam İlişkisinde Cinsiyet Oranlarının Değişimi", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 26 (2012), 182-183; Abdulvahap Taştan, vd., "Üniversite Düzeyinde Din Öğretimi Alan Öğrencilerde Eğitim Sürecinde Oluşan Tutum ve Davranış Değişiklikleri (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11 (Bahar 2001), 172.

Tablo 3: Öğrencilerin Arapça Öğrenme Amacı

	Sayı	%
Dersten geçmek	13	17,1
Yabancılarla iletişim kurmak	3	3,9
İyi bir iş bulmak	5	6,6
Dinimi daha iyi öğrenmek	27	35,5
Kariyer yapmak	16	21,1
Kararsızım	6	7,9
Diğer	5	6,6
Toplam	75	98,7

Hangi amaçla Arapça öğrendiğini sorduğumuz öğrencilerin 17,1'i (n=13) dersten geçmek, 3,9'u (n=3) yabancılarla iletişim kurmak, 6,6'sı (n=5) iyi bir iş bulmak, 35,5'i (n=27) dinimi daha iyi öğrenmek, 21,1'i (n=16) kariyer yapmak, 7,9'u (n=6) kararsız olduğunu belirtirken 6,6'sı diğer şıkkını tercih etmiştir. Tabloya bakıldığında öğrencileri Arapça öğrenmeye sevk eden amaçların başında dini daha iyi öğrenmek gelmektedir. Kur'an ve hadisin dilinin Arapça olmasının yanı sıra İslâmî ilimlerin ana kaynaklarının da aynı dile sahip olması öğrencileri bu dili öğrenmeye teşvik etmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin Arapça Ders Çalışma Süreleri

	Sayı	Yüzde %
Hiç çalışmıyorum.	8	10,5
1-2 saat	36	47,4
3-4 saat	11	14,5
5-6 saat	8	10,5
7-8 saat	2	2,6
Daha fazla	6	7,9
Toplam	71	93,4

Derse ve sınava hazırlanmak haricinde haftada kaç saat Arapça çalıştıklarını sorduğumuz öğrencilerin 10,5'i (n=8) hiç çalışmazken, 47,4'ü (n=36) 1-2, 14,5'i (n=11) 3-4, 10,5'i (n=8) 5-6, 2,6'sı (n=2) 7-8 saat ders çalışırken 7,9'u (n=6) 8 saatten daha fazla ders çalıştığını ifade etmiştir. Oranlara bakıldığında haftalık 1-2 saat Arapça çalışanlar, öğrenci gru-

bunun yaklaşık olarak yarısını oluşturmaktadır. Belirtilen süre yabancı dil öğrenimi açısından çok az bir zaman dilimidir.

Tablo 5: Öğrencilerin Hazırlık Sınıfından Önce Öğrenci Arapça Eğitimi Alma Durumları

	Sayı	Yüzde %
Evet	35	46,1
Hayır	40	52,6
Toplam	75	98,7

Tablo 6: Hazırlık Sınıfından Önce Arapça Eğitimi Alınan Yöntemler

	Sayı	Yüzde %
Mezun olduğum okulda	30	83,3
Özel Dil Kursunda	1	2,7
Bir eğitmenle özel ders şeklinde	2	5,5
İnternette	3	8,4
Toplam	36	100

İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfından önce Arapça eğitimi alıp almadıklarını sorduğumuz öğrencilerden %46,1 (n=35) ders aldığını ifade ederken %52,6'sı (n=40) daha önce Arapça eğitimi almadığını belirtmiştir. Arapça eğitimi alanlardan %83,3'ü bunu mezun olduğu okulda, 2,7'si (n=1) özel dil kursunda, 5,5'i (n=2) bir eğitmenle özel ders şeklinde, 8,3'ü (n=3) internette öğrendiği tespit edilmiştir.

2.2. Öğrencilerin Arapça Dersine Yönelik Genel Tutumu

Bu başlık altında öğrencilerin “Arapça Dersine Yönelik Tutum Maddeleri”ne verdikleri cevaplar betimsel olarak incelenmiştir.

Tablo 7: “Arapça sevdiğim bir derstir” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	26	34,2	35,1
Katılıyorum	24	31,6	67,6
Kararsızım	13	17,1	85,1
Katılmıyorum	9	11,8	97,3
Hiç Katılmıyorum	2	2,6	100,0
Toplam	74	97,4	

Katılımcıların %34,2’si “Arapça sevdiğim bir derstir” maddesine tamamen katılıyorum ifadesini tercih ederken %31,6’sı katılıyorum şeklinde görüşlerini dile getirmiştir. Bu durumda %65,8’lik öğrenci Arapça dersini sevdiğini ifade etmiştir.

Tablo 8: “Arapça zevkli geçen bir derstir” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	16	21,1	21,9
Katılıyorum	24	31,6	54,8
Kararsızım	23	30,3	86,3
Katılmıyorum	8	10,5	97,3
Hiç Katılmıyorum	2	2,6	100,0
Toplam	73	96,1	

Arapça dersinin zevkli bir ders olduğunu belirten maddeye katılımcıların %21,1’i tamamen katılırken %31,6’sı katıldığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %52,7’si Arapçayı zevkli geçen bir ders olarak görürken kararsızların oranı da eklendiğinde genel olarak öğrencilerin Arapça dersini zevkli geçen bir ders kabul ettiği görülmektedir.

Tablo 9: “Arapça derslerinde işlenen konular önemlidir” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	4	5,3	6,0
Katılıyorum	7	9,2	16,4
Kararsızım	18	23,7	43,3
Katılmıyorum	19	25,0	71,6
Hiç Katılmıyorum	19	25,0	100,0
Toplam	67	88,2	

Öğrencilerin %25'i Arapça dersinde işlenen konuların önemli olduğuna tamamen katılmazken yine %25'i bu ifadeye katılmaktadır. %50'lik bir grubu oluşturan bu düşünceye göre ankete katılan iki öğrenciden biri Arapça dersinde işlenen konuların önemli olmadığını düşünmektedir. Bu da öğrencilerin derse yönelik tutumunu olumsuz şekilde etkilemektedir.

Tablo 10: “Arapça bilmenin iş olanağını artıracığını düşünüyorum” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	33	43,4	47,1
Katılıyorum	20	26,3	75,7
Kararsızım	11	14,5	91,4
Katılmıyorum	4	5,3	97,1
Hiç Katılmıyorum	2	2,6	100,0
Toplam	70	92,1	

Katılımcıların %69,7'si Arapçayı bilmenin iş olanağını arttıracığını düşünmektedir. %7,9'u ise bu dilin iş olanağını arttırmaya bir etkisi olmayacağı görüşündedir. Arapçanın iş imkanlarını arttırması öğrenciler için bir motivasyon kaynağı olmaktadır. Öğrenciler, alanlarıyla ilgili bir dili iyi derecede bilmenin istihdam açısından avantaj sağlayacağı kanaatinde; bu bulgular, literatürde yer alan diğer çalışmalarla da paralellik göstermektedir.²⁰

²⁰ Atik Aydın, “İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencilerinin Arapça Eğitimi Hakkındaki Görüşleri”, *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi* 11/1 (2020), 38-39; Arpaçukuru-Çelikleş, “İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretim Yılı Başında Arapçaya ve Arapça Dersine Dair Düşünce, Beklenti ve Hedefleri (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”, 204-205.

Tablo 11: “Arapçayı yaşamımda birçok şekilde kullanacağıma inanıyorum” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	0	0	0
Katılıyorum	6	7,9	8,7
Kararsızım	8	10,5	20,3
Katılmıyorum	25	32,9	56,5
Hiç Katılmıyorum	30	39,5	100,0
Toplam	69	90,8	

Öğrencilerin %72,4’ü Arapçayı yaşamında kullanmayacağını düşünmektedir. Belirtilen oran öğrencilerin büyük bir kısmını temsil etmektedir. Öğrencilerin iş ve günlük hayatlarında bu dili kullanmayacaklarını düşünmeleri bu dili konuşmak için çaba göstermemelerinin sebeplerinden biri olarak kabul edilebilir.

Tablo 12: “Arap televizyon kanallarını izlerim” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	6	7,9	8,8
Katılıyorum	6	7,9	17,6
Kararsızım	10	13,2	32,4
Katılmıyorum	26	34,2	70,6
Hiç Katılmıyorum	20	26,3	100,0
Toplam	68	89,5	

Arapça öğreniminde dil eğitimlerinin gelişmesine yönelik yaptıkları çalışmalar konusunda öğrencilere sunulan maddelerde %60,5’lik bir kısım Arapça yayın yapan televizyon kanallarını izlemediğini belirtmiştir. Dil öğreniminin gelişmesinde önemli bir etkisi olan bu durumdan öğrencilerin faydalanmaması aldıkları eğitimde istenilen başarıyı elde edememelerine neden olmaktadır.

Tablo 13: “Arapça hikâye kitapları okurum” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	8	10,5	11,8
Katılıyorum	16	21,1	35,3
Kararsızım	12	15,8	52,9
Katılmıyorum	21	27,6	83,8
Hiç Katılmıyorum	11	14,5	100,0
Toplam	68	89,5	

Öğrencilerin %31,6’sı Arapça hikâye kitapları okurken, %42,1’lik kısım bu kitapları okumadığını belirtmiştir. Kararsızların oranı ise %15,8’dir. Bu durum öğrencilerin yaklaşık yarısının Arapça kitap okumadığını göstermektedir. Kitap okumanın dil eğitime katkısına yönelik öğrencilerin teşvik edilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Tablo 14: “Arapça oyunlar oynarım” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	0	0	0
Katılıyorum	6	7,9	8,8
Kararsızım	7	9,2	19,1
Katılmıyorum	21	27,6	50,0
Hiç Katılmıyorum	34	44,7	100,0
Toplam	68	89,5	

Öğrencilerin %72,3’ü Arapça oyun oynamadığını belirtmiştir ki bu oranın yüksek olduğu görülmektedir. Sınıf ve bilgisayar ortamında oynanabilecek oyunların dil eğitime katkısının büyük olduğu, öğrencilerin kelime hazinesini artırıp konuşma becerisini geliştirdiği bilinen bir gerçektir.²¹ Bu sebeple öğrenciler sınıf ortamında Arapça oyunlar oynaması yönünde teşvik edilmelidir.

²¹ Tahirhan Aydın, “Dil Öğretimi ve Oyun-Çoklu Zekâ Teorisi Işığında-”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 14/1 (2014), 74; Gürkan Dağbaşı, *Oyun Tekniği ve Arapça Öğretiminde Kullanımı* (Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007), 33-34.

Tablo 15: “Arapçayı kullanabileceğim web sitelerine/uygulamalara girerim” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	14	18,4	20,0
Katılıyorum	30	39,5	62,9
Kararsızım	12	15,8	80,0
Katılmıyorum	11	14,5	95,7
Hiç Katılmıyorum	3	3,9	100,0
Toplam	70	92,1	

Öğrencilerin %57,9'u Arapça uygulama ve web sitelerini kullanırken %34,2'si ise kullanmamaktadır. Özellikle son zamanlarda Arapçaya öğretimine yönelik uygulamaların artması, akıllı telefonlar aracılığıyla bunlara ulaşımın kolay olması öğrencilerin bunları kullanma oranını arttırmıştır. Teknolojinin özelinde internetin bu kadar yoğun kullanıldığı bir dönemde öğrencilerin yararlı Arapça uygulama ve web sitelerine yönlendirilmeleri, onlara çok yönlü bir dil öğrenimi imkânı sağlayacağı görülmektedir.

Tablo 16: “Arapça dersinden korkuyorum” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	10	13,2	14,1
Katılıyorum	19	25,0	40,8
Kararsızım	19	25,0	67,6
Katılmıyorum	11	14,5	83,1
Hiç Katılmıyorum	12	15,8	100,0
Toplam	71	93,4	

Öğrencilerin %38,2 Arapça dersinden korkarken %31,3'ü korkmadığını dile getirmiştir. Oranlar birbirine yakın olsa da korkanların oranının daha yüksek olması öğrencilerin genel olarak Arapça dersine korkuyla yaklaştığını göstermektedir.

Tablo 17: “Arapça zor bir derstir” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	28	36,8	37,8
Katılıyorum	25	32,9	71,6
Kararsızım	6	7,9	79,7
Katılmıyorum	7	9,2	89,2
Hiç Katılmıyorum	8	10,5	100,0
Toplam	74	97,4	

Öğrencilerden %69,7’lik kısmı Arapça dersini zor bulmaktadır. Bu oran öğrencilerin yarısından fazlasına tekabül etmektedir. Bu durum genel olarak öğrencilerin derse yaklaşımını etkilemekte, Arapçayı öğrenmekte başarılı olamayacakları düşüncesini pekiştirmektedir. Daha önce yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında öğrenciler tarafından Arapça dersinin zorluk düzeyi yüksek olarak algılandığı görülmektedir.²²

Tablo 18:” İmkân olsa Arapça dersinin yerine başka bir ders alırdım” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	9	11,8	13,2
Katılıyorum	13	17,1	32,4
Kararsızım	14	18,4	52,9
Katılmıyorum	16	21,1	76,5
Hiç Katılmıyorum	16	21,1	100,0
Toplam	68	89,5	

Öğrencilerin %28,9’u İmkân olsa Arapça dersinin yerine başka bir ders almak istediklerini belirtirken, %42,2’si Arapça dersini almak istediklerini ifade etmişlerdir. Her ne kadar Arapça dersini zor görenlerin oranı fazla olsa da dersi almak isteyenlerin sayısının almak istemeyenlere göre fazla

²² Adem Korukcu - H. Yusuf Acuner, “İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Yetkinlik Beklentisi ve Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı-Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği-”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/2 (2012), 205; Ahmet Kömürçü, “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)”, 129; Sevim Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (2017), 45.

olması öğrencilerin Arapça diline yönelik olumsuz bir tutum içerisinde olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 19: “Arapça dersini sıkıcı buluyorum” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	2	2,6	2,9
Katılıyorum	14	18,4	22,9
Kararsızım	26	34,2	60,0
Katılmıyorum	15	19,7	81,4
Hiç Katılmıyorum	13	17,1	100,0
Toplam	70	92,1	

Katılımcıların %21’i Arapça dersini sıkıcı bulurken %36,8’i dersin sıkıcı olmadığını belirtmiştir. Dersi sıkıcı bulmayan öğrencilerle kararsızların oranının birbirine yakın olması genel olarak öğrencilerin dersi sıkıcı görmedikleri kanaatini oluşturmaktadır.

Tablo 20: “Arapça ders saatlerinin sayısı düşürülürse mutlu olurum” Maddesine Verilen Cevaplar

	Sayı	Yüzde %	K. Yüzde %
Tamamen katılıyorum	34	44,7	47,2
Katılıyorum	25	32,9	81,9
Kararsızım	9	11,8	94,4
Katılmıyorum	3	3,9	98,6
Hiç Katılmıyorum	1	1,3	100,0
Toplam	72	94,7	

Öğrencilerin %77,6’sı Arapça ders saatlerini fazla bulup azaltılmasını istemektedir. Haftalık 30 saat dersin öğrenci nezdinde fazla kabul edildiği görülmektedir.

Tablo 21: Tanımlayıcı İstatistikler

	Sayı	Ortalama	S. Sapma
1. Arapça sevdiğim bir derstir.	74	2,14	1,118
2. Arapçayı kullanabileceğim web sitelerine/uygulamalara girerim.	70	2,41	1,109
3. Arapça şarkılar dinlerim.	70	2,95	1,398
4. Arapça dersinden korkuyorum.	71	3,05	1,297
5. Arapça zor bir derstir.	74	3,78	1,337
6. Arapça derslerinde zaman çabuk geçiyor.	71	2,77	1,085
7. Arapça zevkli bir derstir.	73	2,39	1,037
8. İmkân olsa Arapça dersi yerine başka bir ders alırdım.	68	2,75	1,364
9. Türkçe dublajsız ya da alt yazısız Arapça film izlemem.	68	3,20	1,333
10. Arapça bilmenin iş olanağımlı artıracağını düşünüyorum.	70	1,88	1,037
11. Arapça hikâye kitapları okurum.	68	3,16	1,288
12. Arapça sınavından çekinirim.	73	3,45	1,333
13. Arapça dersini sıkıcı buluyorum.	70	2,67	1,086
14. Arapça ders kitaplarıyla çalışmaktan hoşlanmam.	69	2,73	1,233
15. Arap televizyon kanallarını izlerim.	68	3,71	1,235
16. Arapça hakkında bilgimi artırmak için daha fazla vakit harcamak istiyorum.	70	1,98	,985
17. Arapçadan nefret ediyorum.	67	2,08	1,069
18. Arapça oyunlar oynarım.	68	4,22	,960
19. Arapça öğrenmek bana göre son derece gereksizdir.	70	3,94	1,178
20. Arapçayı yaşamımda farklı şekillerde kullanacağıma inanıyorum.	69	4,14	,944
21. Arapça dersi bana göre boşa zaman harcamaktır.	68	3,04	1,470
22. Arapça ders saatlerinin sayısı düşürülürse mutlu olurum.	72	1,78	,923
23. Arapça derslerinde işlenen konular önemlidir.	67	3,63	1,179
24. Arapça derslerinde Arapça konuşmaktan hoşlanmam.	68	2,41	1,999
25. Arapça çalışmak sinirimi bozar.	72	4,06	,998
26. Arapça dersini kaçırmak istemem.	70	2,79	1,999
27. Arapça ödevlerini yapmaktan zevk alırım.	70	3,60	1,345

Katılımcılara yöneltilen Arapça dersine yönelik tutum ölçeğinin maddelerinin ortalamalarına bakıldığında öğrencilerin Arapça dersinden nefret etmedikleri, dersi sevdikleri ancak zor buldukları ve bu nedenle ders karşısında çekingenlik yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin derse

yönelik bu olumsuz yargılarının değişmesi için dersi sevdirecek etkinliklerin uygulanması önerilmektedir. Bu etkinlikler sınıf içerisinde drama şeklinde olabileceği gibi öğrenci katılımlı oyunlarla da çeşitlendirilebilir. Ayrıca, günlük yaşamla bağlantılı içerikler sunulması, Arapçanın öğrenciler için daha cazip hâle gelmesini sağlayacaktır. Öğrenciler, Arapça ders kitaplarını çalıştıkları ancak ödev yapmaktan zevk almadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrencilerin Arapça hikâye kitapları okumadığı, Arapça televizyon yayınları izlemediği görülmektedir. Dil öğreniminde görsel ve işitsel materyallerin olumlu etkisi açık olduğu için onlar, bu materyallerin kullanımı konusunda teşvik edilmelidir. Öğrencilerin Arapça ders saatlerini fazla bulduğu görülmektedir. Arapçayı ileriki yaşamında kullanmayacağını düşünen öğrenciler aynı zamanda Arapça dersinde işlenen konuların önemli olmadığı kanaatini taşımaktadırlar.

2.3. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Arapça Dersine Yönelik Tutumu

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyeti ile Arapça dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir. Öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumlarının ortalamaları hesaplanmış daha sonra da anlamlı bir fark olup olmadığı t testiyle ölçülmüştür.

Tablo 22: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Arapça Dersine Yönelik Tutum Ortalamaları

	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	S. Sapma	S. Hata Ortalaması
Tutum Ortalaması	Kız	40	3,1482	,37163	,05876
	Erkek	35	3,0237	,53518	,09046

Tablo 23: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Arapça Dersine Yönelik Tutum t Testi

		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	S. Hata Farkı	Farkın %95 Güven Aralığı	
									Alt	Üst
Tutum Ortalama	Varyanslar eşit varsayıldı	1,18	,27	1,181	73	,241	,12446	,1053	-,08551	,3344
	Varyanslar eşit varsayılmadı			1,154	59,50	,253	,12446	,1078	-,09135	,3402

Tablo 24: Arapça Dersine Yönelik Tutumun Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	Sayı	X	S.Sapma	t	p
Tutum Ortalama	Kız	40	3,1482	,52839	1,181	,241
	Erkek	35	3,0237	,67227		

Kız ve erkek öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumlarının ortalama puanının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yaptığımız bağımsız örneklem t testi sonucuna göre kız öğrencilerin ortalaması ($x(kız) = 3,1482$) ile erkek öğrencilerin ortalaması ($x(erkek) = 3,0237$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t=1,181$, $p<0,05$ (0,241)). Elde edilen sonuca göre öğrencilerin cinsiyetinin Arapça dersine yönelik tutumlarına etki eden bir faktör olmadığı ifade edilebilir. Buna benzer bir araştırmada Arpaçukuru ve Üzümcü'nün de sonuçları aynı şekildeyken,²³ Özcan ve Yapıcı'nın yapmış oldukları araştırmada kız öğrencilerin tutum puanları erkek öğrencilere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.²⁴

²³ Arpaçukuru - Üzümcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)", 874-875.

²⁴ Özcan - Yapıcı, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)", 129-130.

2.4. Cinsiyete göre Arapça Ders Çalışma Süresi

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyetlerine göre Arapça dersi çalışma süresi arasında anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir. Öncelikli olarak öğrencilerin cinsiyete göre ders çalışma sürelerinin karşılaştırmalı olarak yapıldığı tabloya yer verilmektedir.

Tablo 25: Cinsiyete göre Arapça Ders Çalışma Süresi İstatistikleri

			Hiç çalışmıyorum.	1-2 saat	3-4 saat	5-6 saat	7-8 saat	Daha fazla	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	4	20	7	4	0	4	39
		%	10,3%	51,3%	17,9%	10,3%	0,0%	10,3%	100,0%
	Erkek	Sayı	4	16	4	4	2	2	32
		%	12,5%	50,0%	12,5%	12,5%	6,3%	6,3%	100,0%
Toplam	Sayı	8	36	11	8	2	6	71	
	%	11,3%	50,7%	15,5%	11,3%	2,8%	8,5%	100,0%	

Tablo 25 incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin ders çalışma sürelerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin %51,3'ü erkek öğrencilerin ise %50'si Arapça dersine 1-2 saat çalışmaktadır.

Tablo 26: Cinsiyete göre Arapça Ders Çalışma Süresi Ortalamaları

	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	S.Sapma	S. Hata Ortalaması
Ders Çalışma	Kız	39	2,6923	1,37943	,22089
Süreleri	Erkek	32	2,6875	1,37811	,24362

Cinsiyete göre ders çalışma sürelerinin ortalamalarının ölçüldüğü yukardaki tabloyla kız ve erkek öğrencilerin ders çalışma sürelerinin birbirine yakın olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 27: Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Arapça Ders Çalışma Süreleri t Testi

		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	S.Hata Farkı
Ders Çalışma Süreleri	Eşit varyanslar varsayıldı	,963	,794	,015	69	,988	,00481	,32888
	Eşit varyanslar varsayılmadı			,015	66,343	,988	,00481	,32885

Tablo 28: Öğrencilerin Arapça Ders Çalışma Sürelerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	Sayı	X	S.s	t	p
Tutum Ortalama	Kız	39	2,6923	1,37943	,015	,988
	Erkek	32	2,6875	1,37811		

Öğrencilerin ders çalışma sürelerinin ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını incelemek için yapılan t testi sonucuna göre kız öğrencilerin ortalaması ($x(Kız)=2,6923$) iken erkek öğrencilerin ortalaması ($x(Erkek)=2,6875$)’dır. Bu puanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. ($t=0,15$, $p<0,05$ (0,988)). Bu sonuçlara göre öğrencilerin cinsiyetinin Arapça ders çalışma sürelerine etki eden bir faktör olmadığı tespit edilmiştir. Bu konuyu farklı bir örneklemle araştıran Kömürcü, Özcan ve Yapıcı ile Arpaçukuru ve Üzümcü de cinsiyetlere anlamlı bir fark bulamamıştır.²⁵

2.5. Mezun Olunan Lise Türü ve Arapça Dersine Yönelik Tutum

Bu bölümde hazırlık sınıfı öğrencilerinin mezun olduğu liseye göre Arapça dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Öğrencilerin mezun olduğu lise ile Arapça dersine

²⁵ Ahmet Kömürcü, “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)”, 134; Özcan - Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, 128-129; Arpaçukuru - Üzümcü, “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)”, 877-878.

yönelik tutum arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için tek yönlü Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 29: Varyansların Dağılım Göstergesi

	Levene İstatistiği	df1	df2	p
Tutum ortalama	,245	3	70	,865

Anova testinden önce varyansların eşit dağılıp dağılmadığı ölçülmüştür. ($p < 0,05$) (0,865) Bu sonuca göre varyanslar eşit dağılmıştır.

Tablo 30: Mezun Olunan Liseye Göre Öğrencilerin Arapça Dersine Yönelik Tutum Ortalamaları

		Sayı	Ortalama	S. Sapma	S. Hata Ortalaması
Tutum Ortalama	Anadolu İmam-Hatip Lisesi	44	3,0378	,41627	,06276
	Anadolu Lisesi	15	3,1863	,38597	,09966
	Meslekî Teknik Anadolu Lisesi	2	3,2386	,50062	,35399
	Açık öğretim Lisesi	13	3,1259	,66442	,18428
	Diğer	1	3,1852	.	.
	Toplam	75	3,0901	,45639	,05270

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğrencilerin mezun olduğu liseler ile Arapça dersine yönelik tutum puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 31: Mezun Olunan Lise Türü ile Arapça Dersine Yönelik Tutum Tek Yönlü Anova Testi

	K. Toplamı	df	Mean Square	F	p
Gruplar Arası	,329	4	,082		,821
Grup içi	15,085	70	,215		,382
Toplam	15,414	74			

Tablo 32: Mezun Olunan Lise Türü ile Arapça Dersine Yönelik Tutum Puanlarının İncelenmesi

				V. Kaynağı	KT	KO	F	p
	Sayı	Ortalama	S. Sapma					
Anadolu İmam-Hatip Lisesi	44	3,0378	,41627	G. Arası	,329	,082		
Anadolu Lisesi	15	3,1863	,38597	G. İçi	15,085	,215	,382	,821
Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	2	3,2386	,50062	Toplam	15,414			
Açık öğretim Lisesi	13	3,1259	,66442					
Diğer	1	3,1852	.					
Toplam	75	3,0901	,45639					

Yukarıdaki çizelge incelendiğinde Arapça dersine yönelik tutumun mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. ($F= 2,073$; $p<0,05$ (0,094))

2.6. Mezun Olunan Liseye Göre Arapça Dersi Çalışma Süresi

Bu bölümde öğrencilerin mezun olduğu liseye göre Arapça dersi çalışma süresinde anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Bu duruma göre öğrencilerin Arapça dersi çalışma süresinin mezun olduğu liseye göre oranları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 33: Mezun Olunan Lise Türüne Göre Arapça Dersi Çalışma Süresi İstatistikleri

		Anadolu İmam- Hatip Lisesi	Anadolu Lisesi	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Açıköğretim Lisesi	Diğer	Toplam
Hiç çalışmıyorum.	Sayı	5	1	0	1	1	8
	%	62,5%	12,55%	0,0%	12,5%	12,5%	100,0%
1-2 saat	Sayı	23	6	1	6	0	36
	%	63,91%	16,7%	2,82%	16,75%	0,0%	100,0%
3-4 saat	Sayı	4	6	0	1	0	11
	%	36,4%	54,5%	0,0%	9,1%	0,0%	100,0%
5-6 saat	Sayı	5	0	0	3	0	8
	%	62,5%	0,0%	0,0%	37,51%	0,0%	100,0%
7-8 saat	Sayı	2	0	0	0	0	2
	%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Daha fazla	Sayı	3	1	1	1	0	6
	%	50,0%	16,7%	16,72%	16,7%	0,0%	100,0%
Toplam	Sayı	42	14	2	12	1	71
	%	59,2%	19,7%	2,8%	16,9%	1,4%	100,0%

Tablo 33 incelendiğinde Anadolu İmam-Hatip Lisesi mezunlarının %63,9, Anadolu Lisesi ve Açık öğretim lisesi mezunlarının %16,7'si Arapça dersine 1-2 saat çalışmaktadır. Öğrencilerin yoğun olarak 1-2 saat çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 34: Öğrencilerin Lise Mezuniyetine Göre Arapça Ders Çalışma Süreleri Puan Ortalamaları

	Sayı	Ortalama	S. Sapma	S. Hata Ortalaması
Anadolu İmam-Hatip Lisesi	42	2,6429	1,37613	,21234
Anadolu Lisesi	14	2,6429	1,15073	,30755
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2	4,0000	2,82843	2,00000
Açık öğretim Lisesi	12	2,8333	1,40346	,40514
Diğer	1	1,0000	.	.
Total	71	2,6901	1,36896	,16247

Mezun olunan lise ile Arapça ders çalışma süresi arasında anlamlı bir fark olup olmadığının tespiti için tek yönlü Anova testi kullanılmıştır.

Testten önce değişkenler varyansları ölçüldüğünde aşağıdaki tabloya göre homojen dağıldığı görülmektedir. $p < 0,05$ (0,211)

Tablo 35: Varyansların Dağılım Göstergesi

		Levene İstatistiği	df1	df2	p.
Süre	Ortalama	1,545	3	66	,211

Tablo 36: Mezun Olunan Lise ile Arapça Ders Çalışma Süresi Tek Yönlü Anova Testi

	K. Toplamı	df	M. Square	F	p
Gruplar Arası	6,659	4	1,665	,882	,479
Grup içi	124,524	66	1,887		
Toplam	131,183	70			

Tablo 37: Arapça Ders Çalışma Sürelerinin Mezun Olunan Liseye Göre İncelenmesi

	Sayı	Ortalama	S. Sapma	V. Kaynağı	KT	KO	F	p
Anadolu İmam-Hatip Lisesi	42	2,6429	1,37613	G. Arası	6,659	1,665		
Anadolu Lisesi	14	2,6429	1,15073	G. İçi	124,524	1,887	,882	,479
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2	4,0000	2,82843	Toplam	131,183			
Açık öğretim Lisesi	12	2,8333	1,40346					
Diğer	1	1,0000						
Toplam	71	2,6901	1,36896					

Tablo 37 incelendiğinde mezun olunan lise türü ile öğrencilerin Arapça dersi çalışma süreleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Farklı liselerden mezun olan öğrencilerin Arapça dersine ortalama olarak aynı sürede çalıştığı tespit edilmiştir. ($F=0,882$; $p < 0,05$ (0,479))

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlahiyat Fakültelerinin hazırlık sınıfları, öğrencilerin lisans eğitimlerinde alacakları derslerde başvuru kaynaklarının dili olan Arapçayı öğrenmeleri için önemli bir basamak sayılmaktadır. Aynı zamanda hazırlık

sınıfı öğrencilerinin lisans eğitimine devam edebilmeleri için bu sınıfta yapılan sınavlarda başarılı olmaları gerekmektedir. Bu tip etkenler dersin içeriği ve işlenişinin yanı sıra öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumlarını şekillendirmektedir. Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfında 2024-2025 eğitim- öğretim yılında eğitim gören öğrencilerin %50'sinden fazlasını kız öğrenciler oluştururken, mevcut öğrencilerin yarısından fazlası da imam-hatip lisesi mezunudur. Bunları Anadolu ve Açık öğretim lisesi mezunları takip etmektedir. Öğrencilerin %35'i dinini iyi öğrenmek için Arapçayı öğrendiğini belirtirken, bunu kariyer yapmak ve dersten geçmek maddeleri izlemektedir. Öğrencilerin %47,4'ü derse hazırlık ve sınav dışında haftalık 1-2 saat Arapça çalıştığını belirtmektedir ki, bu dil öğrenimi için çok az bir süredir. Öğrencilere uygulanan ankette genel olarak Arapça dersine olumlu bir tutum sergiledikleri görülmektedir. Öğrencilerin %65,8'i Arapça dersini sevmekteyken onun zor bir ders olduğunu düşünen öğrenci sayısı %67'ye tekabül etmektedir. Dil öğrenimine faydası olan hikâye kitapları okuma ve Arapça televizyon kanallarını takip etme gibi etkinlikleri öğrencilerin çoğunlukla yapmadığı görülmüştür. Öğrencilerin Arapça ödev yapmaktan zevk almaması ve mevcut ders saatlerini fazla bulması ise en yüksek ortalamalara ait maddeler olması dikkat çekicidir.

Cinsiyetin Arapça dersine yönelik tutuma etkisini ölçtüğümüz analizde, kız ile erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Benzer şekilde ders çalışma süreleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı, erkek ve kız öğrencilerin aynı sürelerde Arapça dersine çalıştığı tespit edilmiştir. Mezun olunan lise türüne göre Arapça dersine yönelik tutumu analiz ettiğimizde Anadolu imam-hatip, Açık öğretim, Meslekî ve Teknik Anadolu lisesinden mezun öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Lise türüne göre ders çalışma süreleri incelendiğinde de benzer bir sonuç elde edilmiş gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İmam-hatip lisesi dışındaki öğrencilerin daha önce Arapça eğitimi almadığı için diğer gruba göre daha çok çalışması gerektiği varsayılrsa da bu beklenti sonuçlara yansımamış; tüm gruplardaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun günlük ortalama

1-2 saat ders çalıştığı tespit edilmiştir. Bu alanda yapılan daha önceki çalışmalarla bu araştırma karşılaştırıldığında, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin fakülteye giriş puanları ve sıralamalarındaki yükselmenin, öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Akademik başarısı yüksek öğrencilerin Arapça dersine yönelik olumlu bir tutum sergilemelerine rağmen, aynı zamanda bu dersten çekindikleri ve sınavlara yönelik kaygı yaşadıkları da anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrenci faktörünün yanı sıra, dersin içeriğinin ve öğretim yöntemlerinin de detaylı bir şekilde incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada yapılan araştırmalar ve analizler sonucunda aşağıdaki önerilere ulaşılmıştır:

1. Arapça hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilere yönelik Arapçanın önemi, ders çalışma şekli, gerekli ders çalışma süreleri ile Arapçanın meslekî ve toplumsal hayattaki kullanım alanlarıyla ilgili bilgiler verilmelidir. Gerekli bölümlerde hangi derse hangi yöntemle çalışmanın faydalı olacağı şeklinde yönlendirmeler yapılmalıdır.

2. Öğrencilerin farklı lise türlerinden mezun olmaları ve değişkenlik gösteren düzeylerde Arapça bilgisine sahip olmaları dikkate alınarak sınıflar yeniden düzenlenmeli, bu doğrultuda seviye sınıfları oluşturulmalıdır.

3. Farklı seviyelerde oluşturulan sınıflarda öğrencilerin ihtiyaçları gözletilerek o alana yönelik eğitimler ve çalışmalar yapılmalıdır. Öğrencilerin dil eğitimindeki eksiklikleri giderildikçe, derse yönelik motivasyonlarının da artacağı öngörülmektedir.

4. Öğrencilerin dil gelişimine katkı sağlamak amacıyla, hikâye kitabı okumaya, Arapça televizyon kanallarını takip etmeye, çeşitli web siteleri ve uygulamaları kullanmaya teşvik edilmeleri ve bu bağlamda uygun kaynaklara yönlendirilmeleri gerekmektedir. Quizlet, Wordwall gibi uygulamalar üzerinden sınıf içi testler düzenlenebilir. Böylelikle öğrencilerin hem öğrenecekleri hem eğlenecekleri ortamlar oluşturulabilecektir.

5. Arapça dil eğitiminin verildiği fakültelerde bulunan kütüphanelerin Arapça bölümleri öğrencilerin daha aktif şekilde kullanımına göre dizayn edilebilir. Özellikle farklı seviyelere uygun hikâye kitapları ile

zenginleştirilip öğrencilerin istifadesine sunulması öğrencilerin eserlere ulaşımını kolaylaştıracaktır.

6. Derse katılımı sağlamak için nahiv, muhadese gibi derslerde öğrenciler arası küçük yarışmalar ve oyunlar düzenlenebilir. Bu tip etkinliklerle dersin daha eğlenceli ve zevkli hale gelebileceği düşünülmektedir.

7. Mevcut ders saatleri öğrencilerin dil öğrenimlerini sosyal hayatın içerisinde devam ettirecek şekilde düzenlenmeli, ders dışı faaliyetler için de zaman ayrılmalıdır.

Kaynakça

- Almakhzoumi, Amal A.. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları”. D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 8 (1994), 393-412.
- Arapçukuru, Osman – Üzümcü, Muzaffer. “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)”. Tasavvur 6/2 (2020), 853-886.
- Arapçukuru, Osman – Çeliktaş, Hasan Sabri. “İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretim Yılı Başında Arapçaya ve Arapça Dersine Dair Düşünce, Beklenti ve Hedefleri (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”. Trabzon İlahiyat Dergisi 10/2 (2023), 195-226.
- Aydın, Atik. “İlahiyat Fakültesi Lisans Öğrencilerinin Arapça Eğitimi Hakkındaki Görüşleri”. Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi 11/1 (2020), 33-57.
- Aydın, Tahirhan. “Dil Öğretimi ve Oyun-Çoklu Zekâ Teorisi Işığında-”. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi 14/1 (2014), 71-83.
- Aydoslu, Ulviye. *Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Olarak İngilizce Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi* (B.E.F. Örneği). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- Büyüköztürk, Şener. *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi, 2011.
- Çoban, Halime. “İlahiyat Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarının Akademik Başarıya Etkisi”. Marife 22/1 (2022), 342-358.

- Dağbaşı, Gürkan. *Oyun Tekniği ve Arapça Öğretiminde Kullanımı*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Furat, Ayşe Zişan. “Yüksek Din Öğretimi ve İstihdam İlişkisinde Cinsiyet Oranlarının Değişimi”. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 26 (2012), 173-196.
- Korukcu, Adem – Acuner, H. Yusuf. “İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Yetkinlik Beklentisi ve Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı-Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği-”. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/2 (2012), 191-211.
- Kömürcü, Ahmet. “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)”. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 13/3(2015), 119-140. <https://doi.org/10.18026/cbusos.32235>
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. "Milli Eğitim Bakanlığı". (Erişim 25 Şubat 2025). <https://istatistik.meb.gov.tr>
- Özcan, Yusuf – Yapıcı, Asım. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016), 113-142.
- Özdamar, Kazım. *Paket Programlar ve İstatiksel Veri Analizi*. 2 Cilt. Eskişehir: Kaan Kitabevi, 1999.
- Özdemir, Sevim. “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapça-ya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (2017), 31-57.
- Soysaldı, Mehmet. “Türkiye’deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları”. *EKEV Akademi Dergisi* 14/45 (Güz 2010), 247-279.
- Süngü, Arife Ünal. “Öğrencilerin İlahiyat Fakültesini Tercih Nedenleri”. *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/1 (2022), 37-55.
- Taştan, Abdulvahap vd. “Üniversite Düzeyinde Din Öğretimi Alan Öğrencilerde Eğitim Sürecinde Oluşan Tutum ve Davranış Değişiklikleri (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 11 (Bahar 2001), 169-192.
- Tavşancıl, Ezel. *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 4. Baskı., 2010.

- Uçar, Recep. “İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme”. İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 4/2 (2013), 127-144.
- Uçar, Recep. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”. Marife 15/2 (2015), 371-394.
- YBÜİFZAHSEÖSY, Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Zorunlu Arapça Hazırlık Sınıfı Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönergesi, Türkiye: Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2023. Erişim 2 Haziran 2025. <https://bozok.edu.tr/Dosya/63101c4a-e.pdf>
- YÖK, Yükseköğretim Kurulu. "Yök Lisans Atlası". (Erişim 10 Şubat 2025). <https://yokatlas.yok.gov.tr>